

PPO Bijennieuws - Editie 1

18 juni 2007

Aziatische hoornaar vestigt zich in Frankrijk

In 2004 werden er in het zuidwesten van Frankrijk vreemde hoornaars waargenomen. Het bleek om de Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*) te gaan.

Vermoedelijk is de wesp met een lading Chinees porselein ingevoerd. De afgelopen twee jaar heeft de wesp zich goed weten te handhaven en in 2006 werd een explosieve toename van het aantal nesten waargenomen. De wesp jaagt onder andere op honingbijen.

Meer dan 25 jaar geleden verspreidde de tropische mijt *Varroa destructor* zich over Nederland. Sindsdien zijn er veel exoten bijgekomen. Een exoot is een soort die van buiten het land binnenkomt. Vaak komen ze niet via gewone kleine verschuivingen van areaal vanuit aangrenzende landen, maar van ver. Ze nemen van nature onneembare barrières als oceanen of woestijnen, meestal door toedoen van de mens. Met de toenemende internationale handel neemt ook het aantal exoten toe. De Aziatische hoornaar is nieuw voor Europa en lijkt het hier goed naar zijn zin te hebben.

Oorspronkelijk komt hij voor van Indonesië noordwaarts tot in China en in het zuiden van India. Het gaat hier niet om de Japanse hoornaar (*Vespa mandarina*) die bekend is van tv-documentaires. *Vespa mandarina* (links op de foto) is veel groter dan *Vespa velutina* (rechts op de foto). De Aziatische

hoornaar is iets kleiner dan de inheemse hoornaar (*Vespa crabro*). Het is bekend dat hij op honingbijen jaagt. De hoornaar heeft een voorkeur voor foeragerende bijen (bijen die voedsel halen). Als de bijen thuishkomen of juist vertrekken worden ze aangevallen. De Aziatische honingbij (*Apis cerana*) heeft daar een verdedigingsmechanisme tegen ontwikkeld. Zodra een hoornaar aanvalt gaan de werksters in een laag om de hoornaar heen zitten.

Binnen deze cluster van bijen loopt de temperatuur op tot 45,6°C. De hoornaar in de cluster raakt oververhit en wordt op deze wijze gedood. Doordat de bijen beter bestand zijn tegen hoge temperaturen kunnen zij het wel overleven. Dit gedrag wordt ook wel 'heatballing' genoemd. Ook bij de Europese honingbij is dit gedrag waargenomen, maar het gebeurt niet zo vaak, en de temperatuur is lager. Daarnaast gebruikt de Aziatische honingbij nog een aantal andere verdedigingsmechanismen.

Nu is de grote vraag natuurlijk of deze wespachtige een bedreiging gaat vormen voor de Europese honingbij. Dat is niet helemaal te voorspellen. Het is waarschijnlijk dat de wesp enige schade gaat aanrichten aan bijenvolken, maar op welke schaal is niet duidelijk. Het is ook nog maar de vraag of de hoornaar zich ooit in Nederland zal gaan vestigen. De soort komt normaal in een subtropisch klimaat voor en is niet goed bestand tegen strenge winters. Met de laatste winter in gedachten moet dat geen belemmering vormen. Voorlopig is het afwachten.

